

KU LEUVEN

CTO

**VLAAMS-
BRABANT**

CENTRUM VOOR TAAL & ONDERWIJS

TAAL STIMULEREN TIJDENS ROUTINES

Workshop 'Inspiratiedag Opgroeien' 9 oktober 2025

Monique van Boom

WELKOM BIJ HET CENTRUM VOOR TAAL EN ONDERWIJS

Het Centrum voor Taal en Onderwijs (CTO) is een multidisciplinair expertisecentrum rond taal, onderwijs en samenleving. Het CTO is verbonden aan de faculteit Letteren KU Leuven en is opgericht in 1990. Het CTO voert maatschappelijk relevant onderzoek uit, ontwikkelt didactische materialen en biedt professionaliseringstrajecten aan rond de volgende vier kernthema's:

TAALBELEID

TAALVERWERVING

GELETTERDHEID

EVALUATIE

Taalstimulering tijdens routines

INZETTEN OP EEN
TALIGE BASISHOUDING

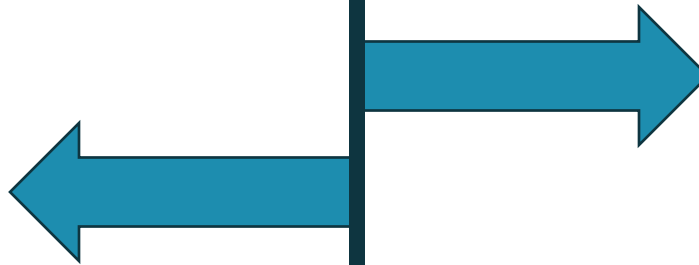
INZETTEN OP
TAALSTIMULERING
TIJDENS ROUTINES

INZETTEN OP EEN
TALIGE BASISHOUDING

Wat weet jij over taalontwikkeling?

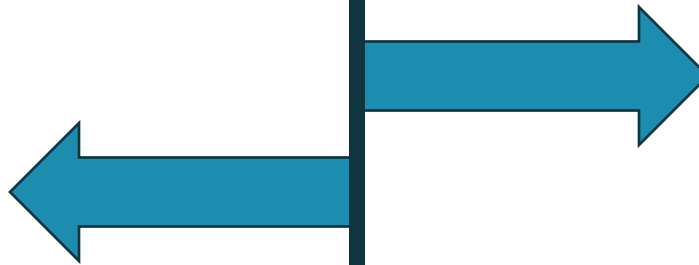
NEE

JA

Wat weet jij over taalontwikkeling?

NEE

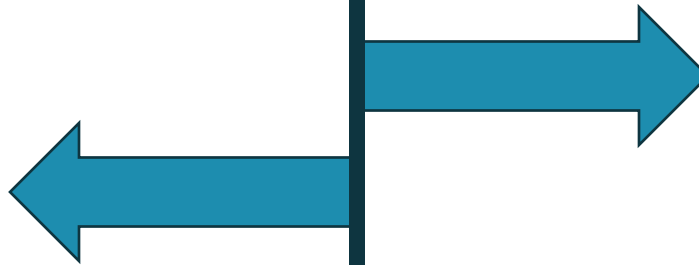

JA

Taalverwerving is een grillig proces. Er zijn grote verschillen tussen kinderen en dit is normaal.

Wat weet jij over taalontwikkeling?

NEE

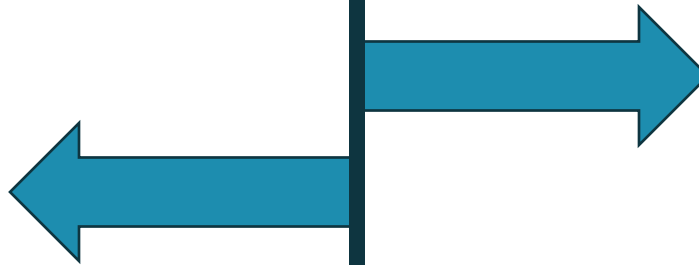

JA

Kinderen kunnen voor ze naar school gaan ongeveer zo'n 200 woorden actief gebruiken.

Wat met meertaligheid?

NEE

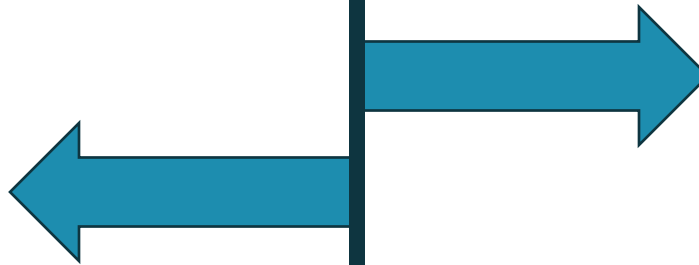

JA

De taalontwikkeling van meertalige kinderen verloopt op dezelfde manier als die van eentalige kinderen.

Wat met meertaligheid?

NEE

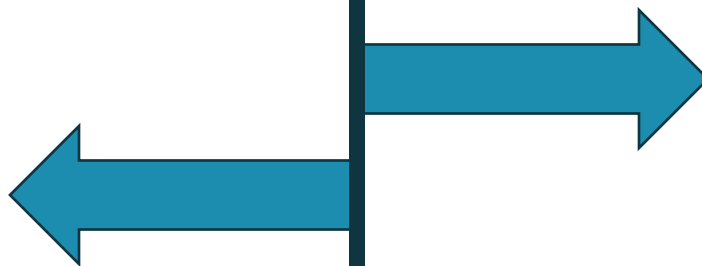

JA

Meertalige kinderen die in één zin meerdere talen door elkaar gebruiken zijn verward.

Wat met meertaligheid?

NEE

JA

Het duurt ongeveer 5 tot 8 jaar vooraleer meertalige kinderen schoolse taalvaardigheid van het Nederlands beheersen.

Meertalige taalverwerving: geen paniek!

Meer tijd nodig

Meertalige kinderen die in één zin meerdere talen door elkaar gebruiken, zijn **verward**.
"Ik wil kanapka!" Je moet hen duidelijk maken dat dit niet kan. "Nee, jij wil een boterham. Zeg het eens na: boterham!"

Mixen mag

Eerst begrijpen,
dan produceren

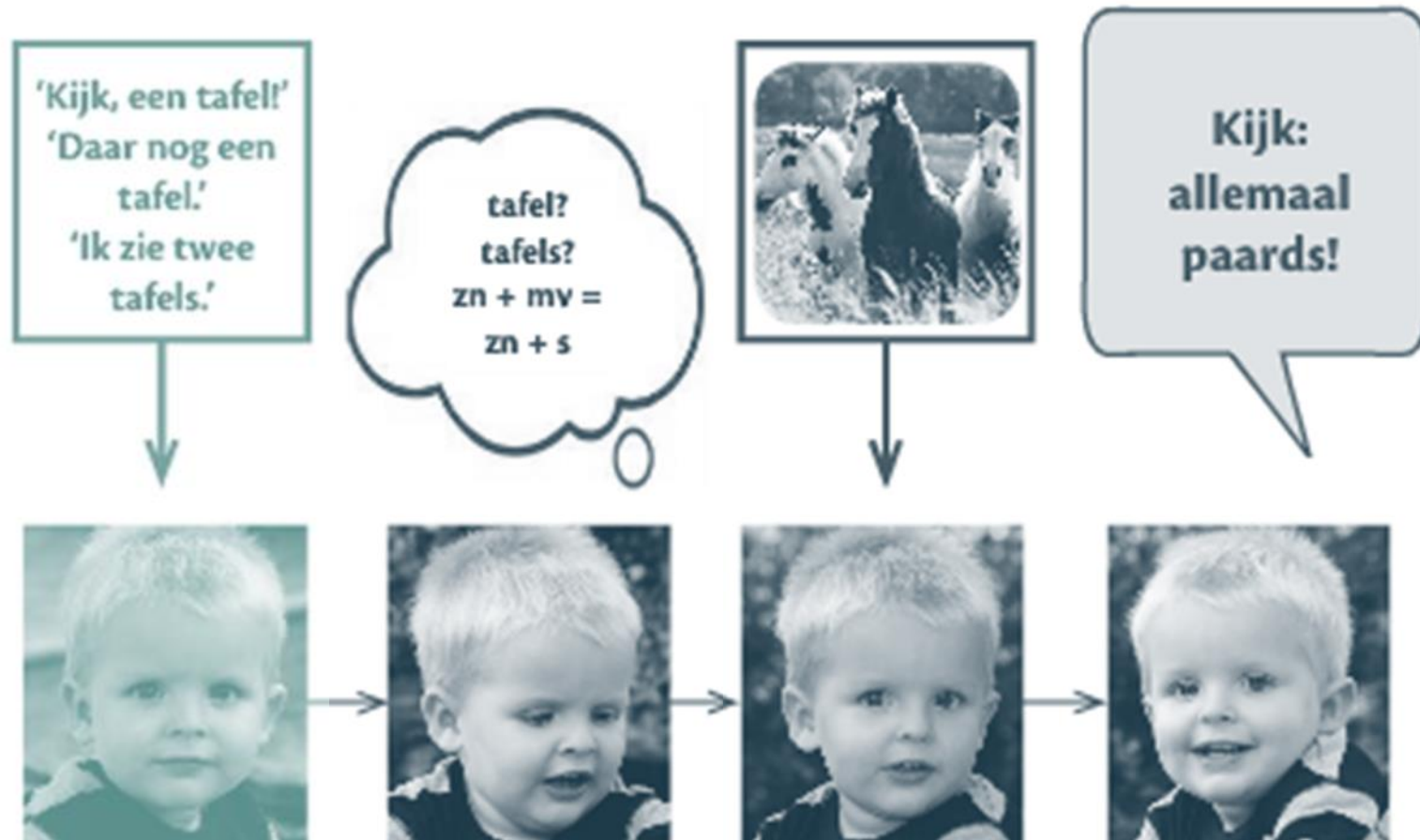
Het **tempo** waarin taal wordt verworven verschilt van kind tot kind. Je staart je dus best niet blind op de leeftijden bij mijlpalen in de taalontwikkeling.

Eerst thuistaal,
dan Nederlands

Als kinderen in een **stille periode** zitten dan laat je hen zo veel mogelijk met rust. Hun hersenen zijn overbelast dus je leert hen best even geen nieuwe taal aan. De kinderen geven zelf wel aan wanneer ze klaar zijn om met jou in interactie te gaan.

Hoe leren kinderen taal?

Deze foto van Onbekende auteur is gelicentieerd onder [CC BY-NC](#)

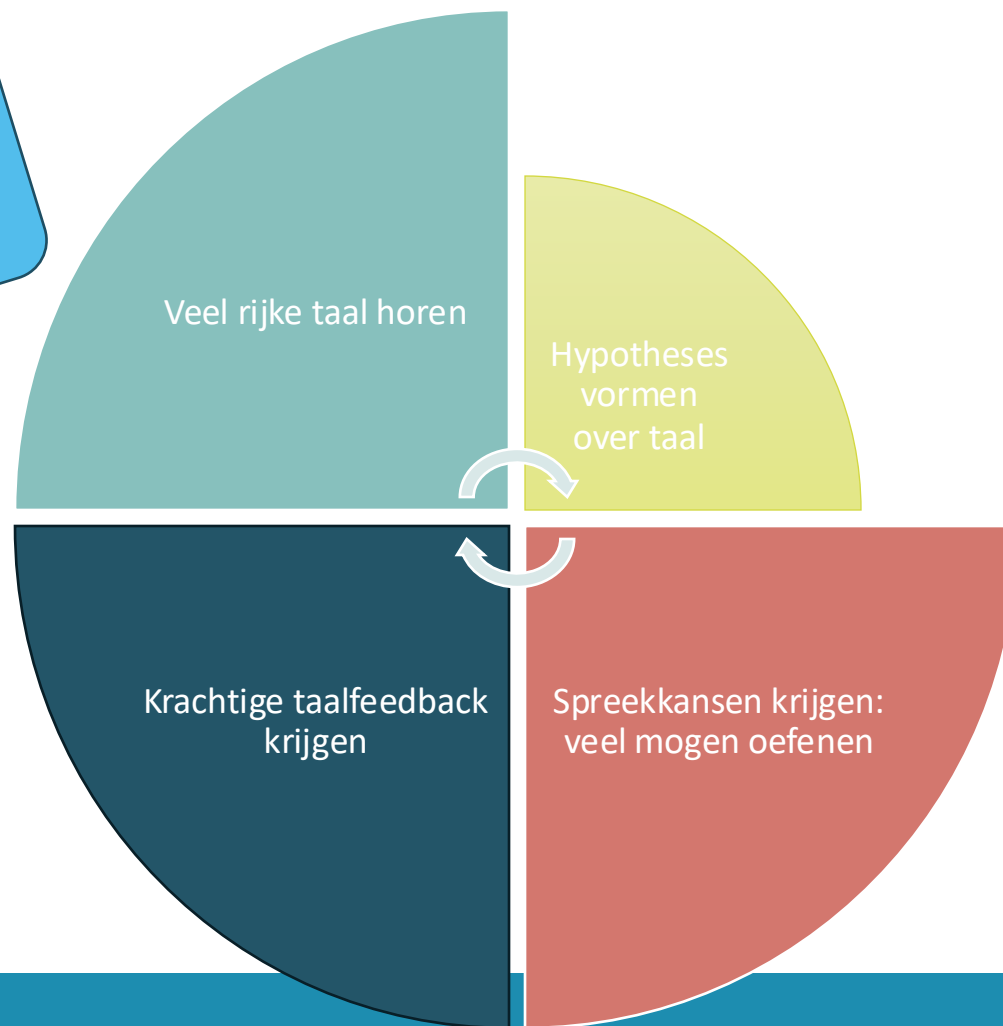
Hoe leren kinderen taal?

Waar heb je als kinderbegeleider invloed op?

Hoe leren kinderen taal?

Waar heb je als kinderbegeleider invloed op?

Wat hebben de kinderen nodig om taal te leren?

TAALANBOD

SPREEKKANS

FEEDBACK

Een veilige en stimulerende omgeving als basis

EEN RIJK TAALANBOD VANUIT EEN GEMEENSCHAPPELIJKE FOCUS

Waarover praat je?
Wat benoem je?

EEN RIJK TAALANBOD VANUIT INTERESSES VAN HET KIND

VOLG het kind.

Geef het kind de kans te leiden.

AANPASSEN

- aan de interesse (~volgen)
- aan het niveau van het kind (+1)
- aan de ooghoogte

En MEEDOEN

TOEVOEGEN van ervaringen en taal. Jij bent het model en creëert leerkansen.

EEN RIJK TAALAAVBOD

Boekentas (997)	Hoofd (501)
Trein (297)	Sjaal (182)
Kusje (691)	Bak (389)
Plasticine (392)	Mand (342)
Kindje (1782)	Kauwgom (14)
Knippen (94)	Eten (829)
Plaats (193)	Boterham (470)

Woorden die je veel hoort

= **herhaling**

Woorden die je kan 'doen'

= **handelen**

Woorden die 'uitdagend, speciaal' zijn
= **motivatie/ uitdaging**

EEN RIJK EN GEVARIEERD TAALAAANBOD

- Geen babytaal met klanknabootsing
- Gebruik volledige zinnen
- Leg de lat hoog genoeg
- Praat met je hele lijf en gebruik wat de ruimte je aanbiedt

Wat hebben de kinderen nodig om taal te leren?

TAALAAANBOD

SPREEKKANS

FEEDBACK

Een veilige en stimulerende omgeving als basis

SPREEKKANSEN VOOR ALLE BABY'S EN PEUTERS

Naam kind	Aantal keer aangesproken
Amine	80
Adnane	62
Mohamed	52
Ahlame	47
Ameline	39
Elissa	37
Youness	31
Amira	30
Anissa	27
Yasmina	18
Abdel	18

SPREEKKANSSEN VOOR ALLE BABY'S EN PEUTERS

Naam kind	Aantal keer aangesproken
Amine	80
Adnane	62
Mohamed	52
Ahlame	47
Ameline	39
Elissa	37
Youness	31
Amira	30
Anissa	27
Yasmina	18
Abdel	18

Hoe zorg je de hele dag door voor veel spreekkansen?

- Eén-op-één gesprekjes
- Wachten beperken
- Kinderen aanspreken met hun naam
- Opdrachtjes geven, vragen stellen
- Aandacht voor initiatieven van kinderen
- Sensitief responsief zijn

SPREEKKANSEN: SPEEL PING-PONG

- Stel een vraag
- Geef het kind tijd om te reageren
 - Tot 7 tellen
 - Verbaal of non-verbaal
- Help het kind om te antwoorden op je vraag.
 - Stel je vraag opnieuw
 - Vereenvoudig je vraag
- Komt er geen antwoord?
 - Beantwoord je eigen vraag.
- Bonus bij de peuters: betrek meerdere kinderen bij het gesprek

Wat hebben de kinderen nodig om taal te leren?

TAALANBOD

SPREEKKANS

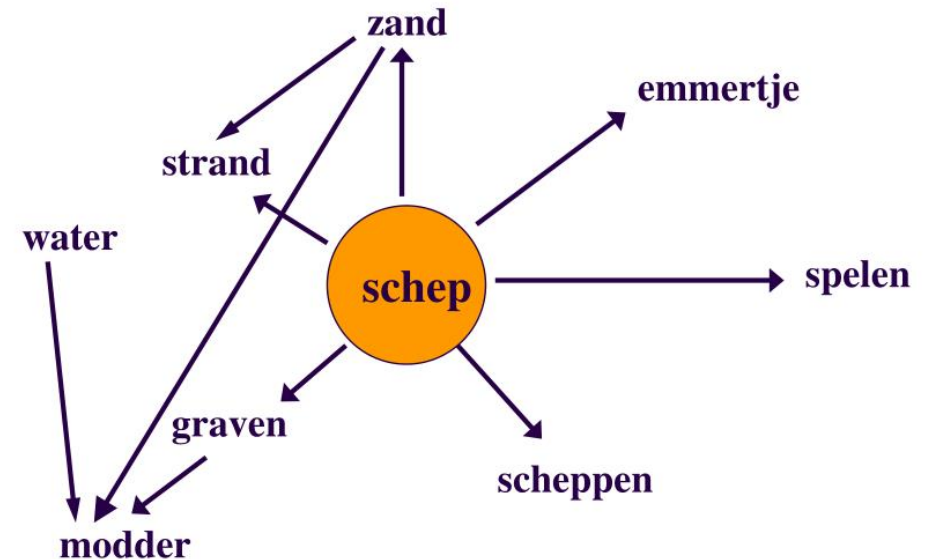
FEEDBACK

Een veilige en stimulerende omgeving als basis

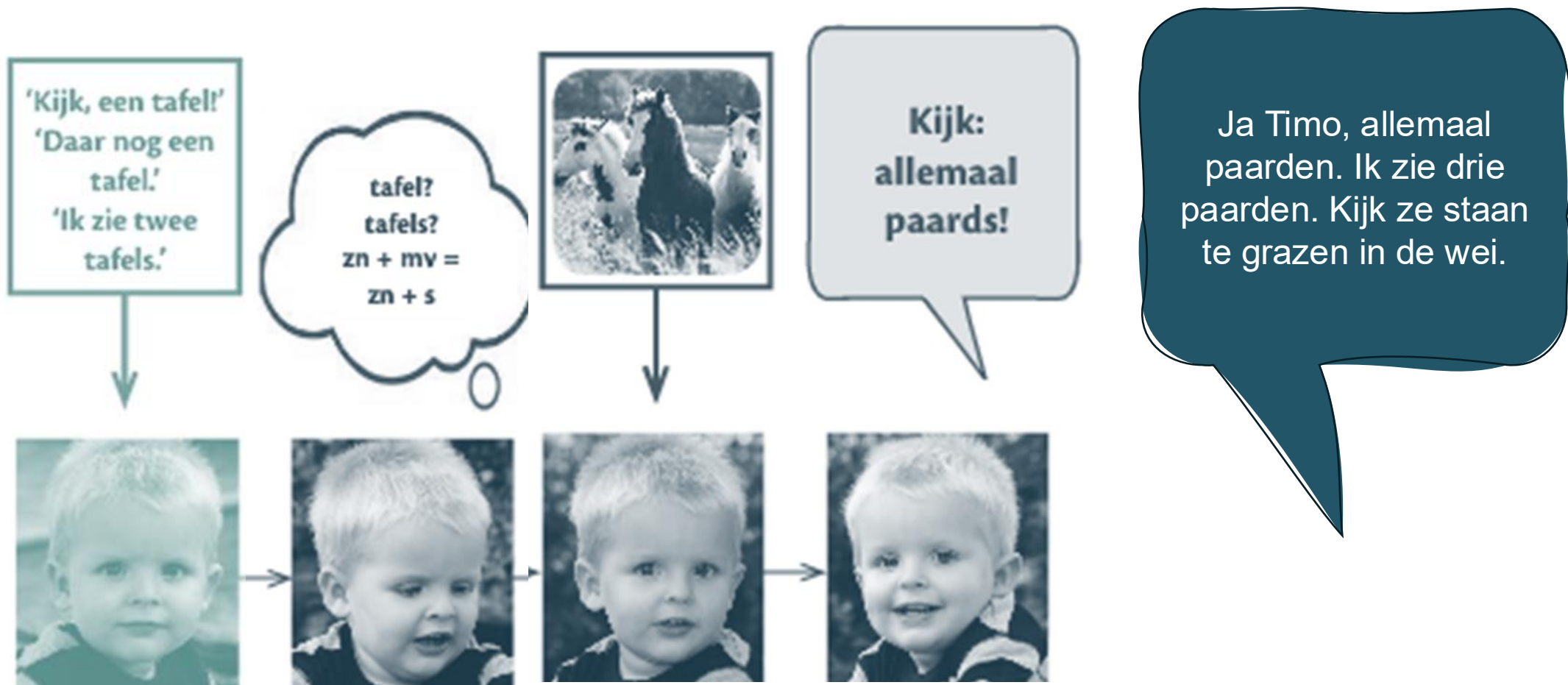
= wat je teruggeeft als reactie
= nuttige informatie voor de ontvanger
= helpt het netwerk van woorden en kennis uit te breiden

Netwerk uitbreiden

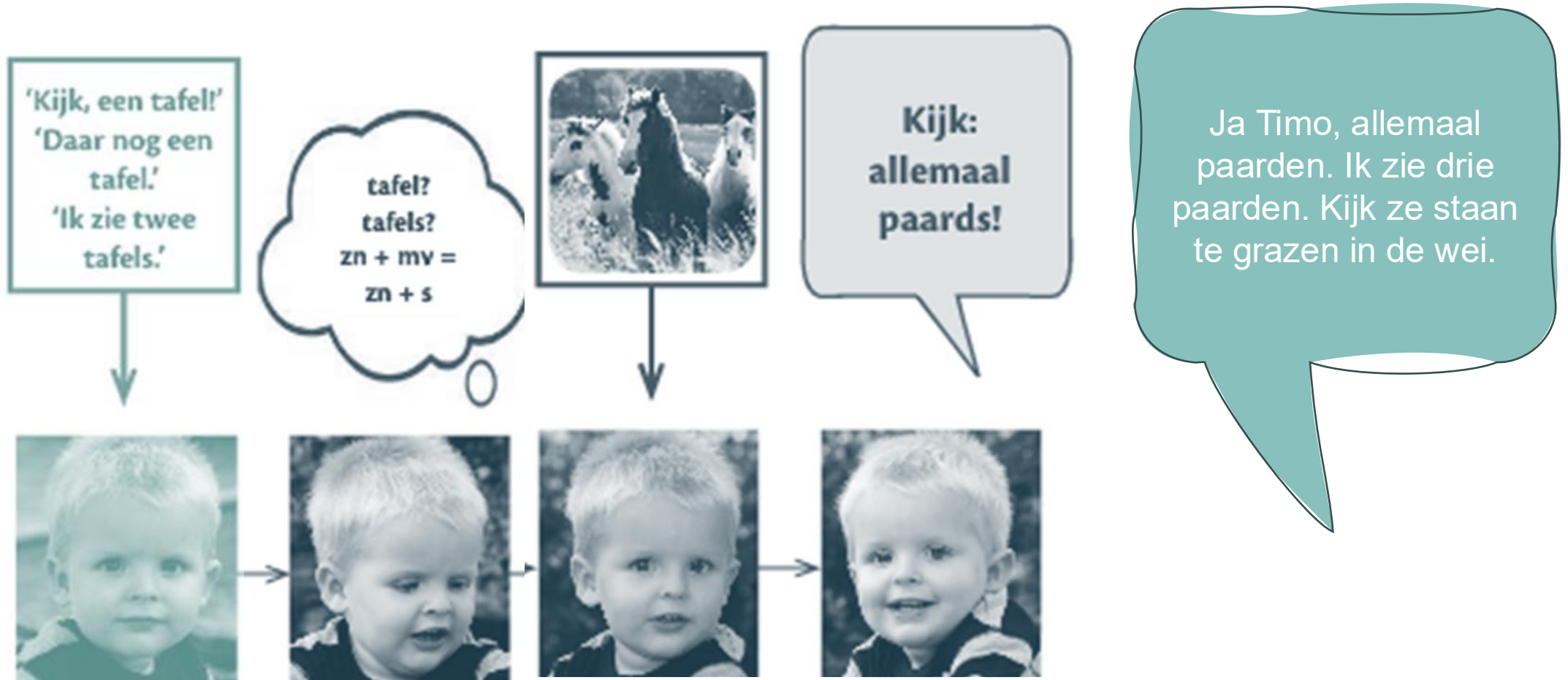

FEEDBACK

[Deze foto](#) van Onbekende auteur is gelicentieerd onder [CC BY-NC](#)

[Deze foto](#) van Onbekende auteur is gelicentieerd onder [CC BY-NC](#)

FEEDBACK

VOLG het kind.

- Geef het kind de kans te leiden.
- Kijk en luister
- Zorg voor nabijheid en oogcontact

AANSLUITEN

- Bij de interesse van het kind
- Bij het niveau van het kind (+1)

TOEVOEGEN van ervaringen en taal.

- Pik in op wat het kind ziet/ doet
- Voeg er rijke taal aan toe

FEEDBACK

Vermijd expliciete correctie van foutieve taaluitingen.
Ga bij voorkeur in op wat het kind zegt en verwerk de correcte taaluiting in je antwoord.

Wat hebben de kinderen nodig om taal te leren?

TAALANBOD

SPREEKKANS

FEEDBACK

Een veilige en stimulerende omgeving als basis

INZETTEN OP
TAAALSTIMULERING
TIJDENS ROUTINES

Wat zijn routines?

- Deel van de dagelijkse structuur
- Komen vaak, soms meerdere keren per dag terug
- Meestal op dezelfde manier aangepakt
- Meestal op dezelfde plek

Zorgroutine

Eetroutine

Opruim-
routine

Onthaal-
routine

Slaaproutine

Voorlees-
routine

Routines zijn (taal)leermomenten

Routines geven aanleiding tot een rijk taalaanbod en krachtige gesprekjes

Woorden blijven beter hangen als je ze kunt koppelen aan handelingen

Routines = herhaling
→ veel (taal)leerkansen

Een dag zit vol met routines → veel (taal)leerkansen

Maar er zijn ook **valkuilen!**

Vooral instructietaal en
managementtaal

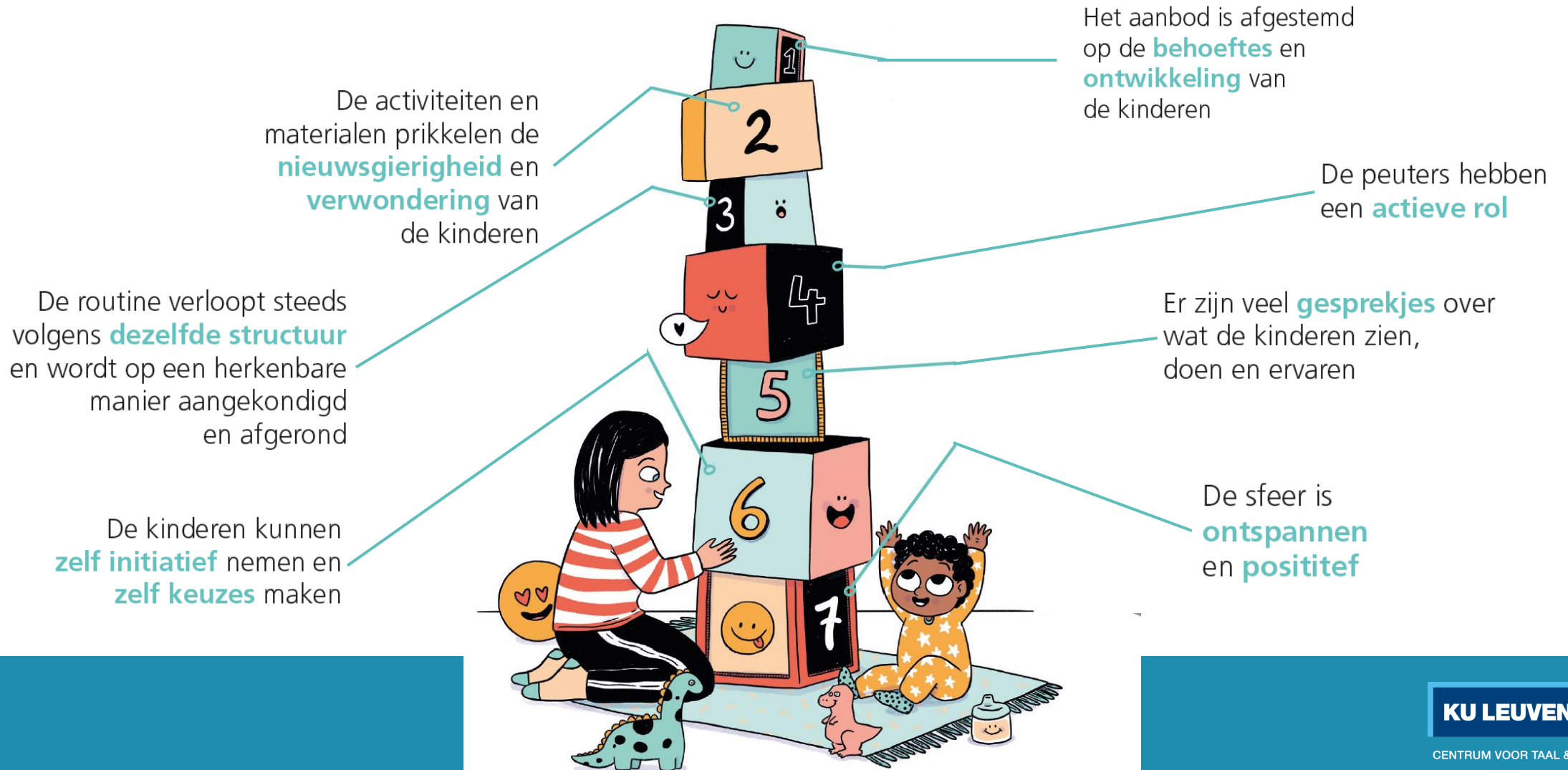
Weinig spreekkansen voor
kinderen → vooral luisteren

Veel wachten, weinig doen

Te veel routine, kinderen
moeten niet meer nadenken

Maak van elke routine een toptaalleermoment

De routines onder de loep

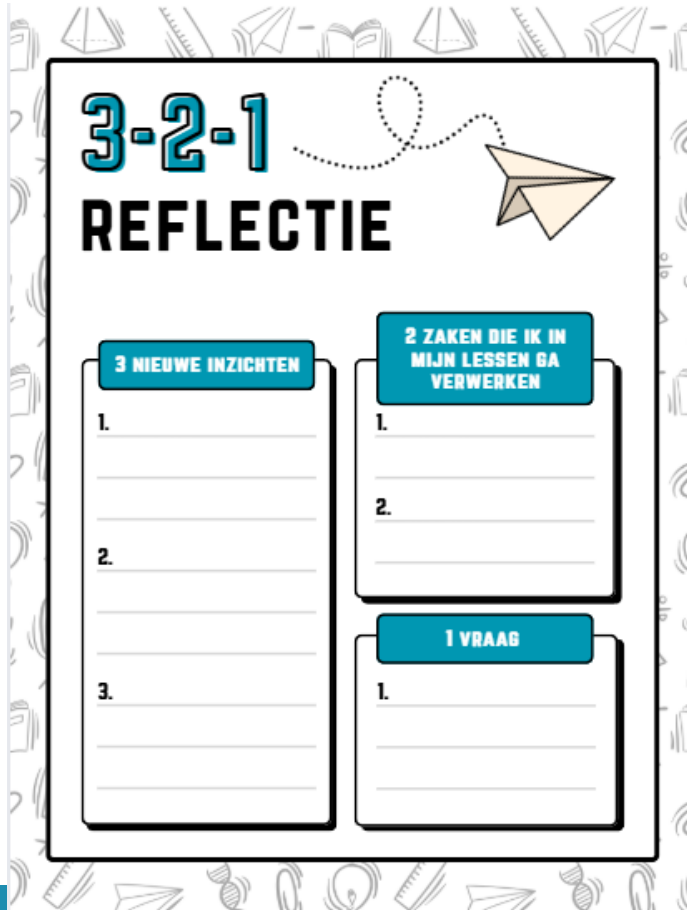
- 6 routines (verzorgen, eten, slapen, opruimen, lezen, onthalen) = 6 hoeken
- Kies een hoek (max 5 personen per hoek)

Stap 1: Sta even stil bij je eigen werking o.b.v. de reflectievragen

Stap 2: Lees de tips. Bespreek ze met je collega's.

Stap 3: Noteer inzichten, vragen en bedenkingen op de flap

3-2-1 reflectie

The image shows a worksheet template for a 3-2-1 reflection exercise. At the top, it says '3-2-1 REFLECTIE' in large, bold letters, with a paper airplane icon to the right. Below this, there are three main sections, each with a blue header box and a list of lines for writing:

- 3 NIEUWE INZICHTEN** (3 New Insights): A box with three numbered lines (1., 2., 3.) for writing.
- 2 ZAKEN DIE IK IN MIJN LESSEN GA VERWERKEN** (2 Things I will process in my lessons): A box with two numbered lines (1., 2.) for writing.
- 1 VRAAG** (1 Question): A box with one numbered line (1.) for writing.

Noteer:

3 nieuwe inzichten

2 zaken die je in je lessen gaat verwerken

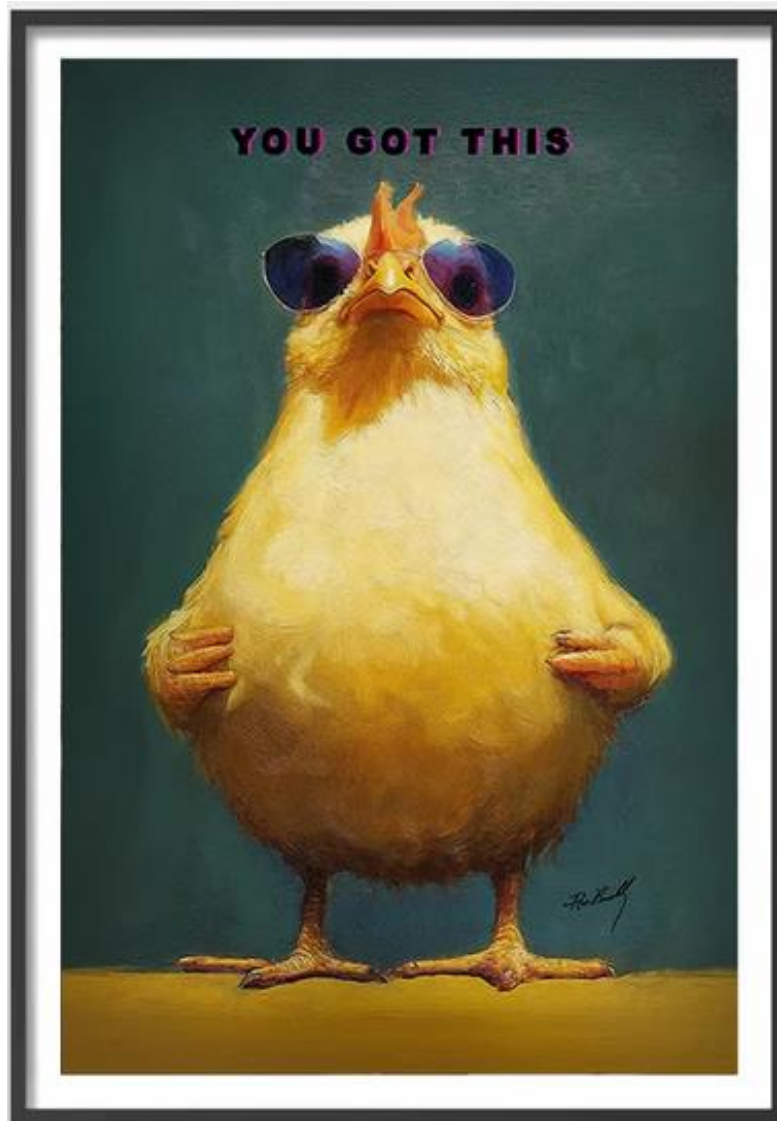
1 vraag die je nog hebt

Wil je meer weten?

- Ga snuisteren in de Toolbox 'Taal stimuleren tijdens routines in de voorschoolse kinderopvang'
- Voor meer informatie en aankopen (€ 36) zie:

<https://www.vlaamsbrabant.be/nl/onderwijs-en-vorming/educatief-aanbod/toolbox-taalstimulering-voor-voorschoolse-kinderopvang>.

**Centrum voor Taal en Onderwijs
KU Leuven**

www.cteno.be

Monique van Boom

monique.vanboom@kuleuven.be